

Koorunõmme (EE0040428) ja Küdema lahe (EE0040432)
linnualade haudelinnustiku ja rändel peatuvate veelindude
inventuur 2019

ARUANNE

Eesti Ornitoloogiaühing

Koostajad: Joosep Tuvi, Rein Nellis

Rahastaja: SA Keskkonnainvesteeringute Keskus

Koorunõmme (EE0040428) ja Küdema lahe (EE0040432) linnualad asuvad Saare maakonnas, Saaremaa loode osas.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta I lisas nimetatud linnuliikide ja I lisast puuduvate rändlinnuliikide isendite elupaikade kaitseks loodud Koorunõmme linnualal tuleb eesmärkliikidena kaitsta järgmisi liike: Haliaeetus albicilla (merikotkas), Melanitta nigra (mustvaeras), Polysticta stelleri (kirjuhahk); Küdema lahe linnuala eesmärkliigid on soopart e pahlsaba-part (Anas acuta), hallhani e roohani (Anser anser), valgepõsk-lagle (Branta leucopsis), sõtkas (Bucephala clangula), väikeluik (Cygnus columbianus bewickii), kühmnokk-luik (Cygnus olor), sookurg (Grus grus), jääkoskel (Mergus merganser), rohukoskel (Mergus serrator), hallpõsk-pütt (Podiceps grisegena), kirjuhahk (Polysticta stelleri) ja hahk (Somateria mollissima).

Vastavalt 2019. a projekti tehnilisele kirjeldusele tuli teostada Koorunõmme ja Küdema lahe linnualadel standardiseeritud meetodika alusel rannikubiotoopide (sh sood ja järved) haudelinnustiku ja kevad- ning sügisrändel peatuvate veelindude inventuur. Inventuuri käigus pandi kirja ka kõik teised kohatud kaitsekorralduslikult olulised linnuliigid.

Välitööd teostati vastavalt tehnilisele kirjeldusele. Töodes osalesid Eesti Keskkonnaagentuuri ja Ornitoloogiaühingu välitöö eksperdid Rein Nellis ja Raul Melsas.

Projekti rahastas SA Keskkonnainvesteeringute Keskus; antud projekti osa partnerina osales Eesti Keskkonnaagentuur, kelle kaasabil teostati nimetatud linnualade rändeloendused.

Aruande juurde kuuluvad järgmised failid:

EELIS_alamkirjed_Koorunomme_KydemaLA2019
EELIS_elupaik_Koorunomme_KydemaLA2019
KKOL_Koorunõmme_KüdemaLA2019
Koorunomme_Kudema linnud teekond
Ränne_vaatluskohad_Koorun_Küdema2019
Arvukused_KoorunõmmeLA2019.xlsx
Arvukused_Küdema laheLA2019.xlsx

Tulemused

Haudelinnustiku loendus toimus vastavalt tehnilisele kirjeldusele (Lisa 1) 3.–10.06.2020. Lisaks kaardistati liike 11.02.2020, 12.07.2020 ja kevadise rändeloenduse käigus. Küdema lahe linnuala haudelinnustiku arvukuse hindamisel kasutati riikliku seire laiuloenduste 2014. –2020. aasta andmeid ja juhuvaatlusi.

Tabel 1. Koorunõmme linnuala haudelinnustik paaridena 2019. aastal

Liik	Loendus		Hinnang	
	Min	Max	Min	Max
Hüüp (<i>Botaurus stellaris</i>)	1	1	1	1
Kühmnokk-luik (<i>Cygnus olor</i>)	8	8	8	9
Väikeluik (<i>C. columbianus</i>)	0	0	0	0
Laululuik (<i>C. cygnus</i>)	1	1	1	1
Hallhani (<i>A. anser</i>)	1	1	1	3
Ristpart (<i>Tadorna tadorna</i>)	0	0	0	5
Rääkspart (<i>A. strepera</i>)	1	1	1	3
Piilpart (<i>A. crecca</i>)	0	0	0	1
Sinikael-part (<i>A. platyrhynchos</i>)	12	12	15	20
Tuttvart (<i>A. fuligula</i>)	33	33	20	35
Sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>)	0	0	0	3
Jääkoskel (<i>M. merganser</i>)	5	5	3	5
Herilaseviu (<i>Pernis apivorus</i>)	0	1	0	2
Merikotkas (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	2	2	2	2
Roo-loorkull (<i>Circus aeruginosus</i>)	0	0	0	2
Kanakull (<i>Accipiter gentilis</i>)	0	0	0	1
Raudkull (<i>A. nisus</i>)	1	1	3	5
Hiireviu (<i>Buteo buteo</i>)	0	0	1	3
Lõopistrik (<i>F. subbuteo</i>)	1	1	1	3
Rooruik (<i>Rallus aquaticus</i>)	3	3	3	6
Täpikhuik (<i>Porzana porzana</i>)	1	1	0	3
Rukkirääk (<i>Crex crex</i>)	0	0	0	3
Sookurg (<i>Grus grus</i>)	9	9	10	14
Merisk (<i>Haematopus ostralegus</i>)	2	2	2	3
Väiketüll (<i>Charadrius dubius</i>)	0	0	0	3
Liivatüll (<i>C. hiaticula</i>)	3	3	3	5
Kiivitaja (<i>Vanellus vanellus</i>)	2	2	2	4
Punajalg-tilder (<i>T. totanus</i>)	2	2	2	5
Kalakajakas (<i>L. canus</i>)	41	41	35	45
Jõgitiiir (<i>S. hirundo</i>)	7	7	5	10
Randtiiir (<i>S. paradisaea</i>)	0	0	0	5
Õõnetuvi (<i>Columba oenas</i>)	0	2	2	4
Värbkakk (<i>Glaucidium passerinum</i>)	1	2	1	3
Kodukakk (<i>Strix aluco</i>)	0	0	0	2

Karvasjalg-kakk (Aegolius funereus)	1	2	1	3
Öösorr (Caprimulgus europaeus)	0	0	0	5
Väänkael (Jynx torquilla)	0	0	0	3
Musträhn (Dryocopus martius)	0	0	2	4
Väike-kirjurähn (D. minor)	0	1	0	1
Nõmmelõoke(Lullula arborea)	3	3	3	5
Hoburästas (Turdus viscivorus)	5	5	5	10
Rästas-roolind (Acrocephalus arundinaceus)	0	0	0	3
Vööt-põosalind (Sylvia nisoria)	0	0	0	5
Nõlva-lehelind (Phylloscopus trochiloides)	2	2	2	4
Väike-kärbsenäpp (Ficedula parva)	1	1	1	4
Punaselg-õgija (Lanius collurio)	0	0	0	5
Männi-käbilind (Loxia pytyopsittacus)	1	1	1	3

Tabel 2. Küdema lahe linnuala haudelinnustik paaridena 2019. aastal

Liik	Loendus		Hinnang	
	Min	Max	Min	Max
Kühmnokk-luik (Cygnus olor)	27	31	27	35
Hallhani (A. anser)	4	6	4	6
Valgepõsk-lagle (B. leucopsis)	8	15	8	15
Ristpart (Tadorna tadorna)	0	0	0	3
Rääkspart (A. strepera)	1	4	1	5
Piilpart (A. crecca)	0	1	0	1
Sinikael-part (A. platyrhynchos)	17	29	17	30
Soopart (A. acuta)	0	1	0	1
Rägapart (A. querquedula)	0	0	0	1
Luitsnokk-part (A. clypeata)	4	7	5	10
Tuttvart (A. fuligula)	21	22	20	25
Hahk (Somateria mollissima)	9	15	9	15
Tõmmuvaeras (M. fusca)	0	4	0	4
Rohukoskel (M. serrator)	1	6	1	7
Jääkoskel (M. merganser)	1	4	1	5
Raudkull (A. nesus)	0	0	0	2
Hiireviu (Buteo buteo)	0	0	0	1
Lõopistrik (F. subbuteo)	0	1	0	1
Rabapistrik (F. peregrinus)	0	0	0	1
Rooruik (Rallus aquaticus)	4	4	4	6
Täpikhuik (Porzana porzana)	0	0	0	2
Rukkirääk (Crex crex)	0	0	0	3
Sookurg (Grus grus)	4	5	4	5
Merisk (Haematopus ostralegus)	7	10	7	10
Naaskelnokk (Recurvirostra avosetta)	0	1	0	1

Väiketüll (<i>Charadrius dubius</i>)	0	0	0	1
Liivatüll (<i>C. hiaticula</i>)	3	10	3	10
Kiivitaja (<i>Vanellus vanellus</i>)	11	15	10	15
Punajalg-tilder (<i>T. totanus</i>)	10	20	10	20
Kivirullija (<i>Arenaria interpres</i>)	0	1	0	1
Väikekajakas (<i>Hydrocoloeus minutus</i>)	0	1	0	1
Naerukajakas (<i>L. ridibundus</i>)	15	702	15	702
Kalakajakas (<i>L. canus</i>)	7	35	7	35
Tömmukajakas (<i>L. fuscus</i>)	0	1	0	1
Jõgitiir (<i>S. hirundo</i>)	4	117	4	117
Randtiir (<i>S. paradisaea</i>)	52	159	52	159
Alk (<i>Alca torda</i>)	0	0	0	1
Värbkakk (<i>Glaucidium passerinum</i>)	0	1	0	1
Väänkael (<i>Jynx torquilla</i>)	0	0	0	1
Musträhn (<i>Dryocopus martius</i>)	0	0	0	1
Väike-kirjurähn (<i>D. minor</i>)	0	0	0	1
Nömmelõoke (<i>Lullula arborea</i>)	0	0	0	2
Hänilane (<i>Motacilla flava</i>)	0	0	0	1
Hoburästas (<i>Turdus viscivorus</i>)	0	0	0	3
Rästas-roolind (<i>Acrocephalus arundinaceus</i>)	1	1	1	3
Vööt-põosalind (<i>Sylvia nisoria</i>)	0	1	0	2
Väike-kärbsenäpp (<i>Ficedula parva</i>)	0	1	0	1
Punaselg-õgija (<i>Lanius collurio</i>)	0	0	0	2

Koorunõmme ja Küdema lahe linnualade rändel peatuvate lindude loendus toimus vastavalt tehnilisele kirjeldusele (lisa 1).

Tabel 3. Koorunõmme linnualal peatuvate rändlindude maksimumid isendites 2019. aastal.

	Loendus
Liik	Max
Punakurk-kaur (<i>Gavia stellata</i>)	1
Järvekaur (<i>G. arctica</i>)	6
Tuttpütt (<i>Podiceps cristatus</i>)	2
Hallpõsk-pütt (<i>P. grisegena</i>)	2
Sarvikpütt (<i>P. auritus</i>)	1
Kormoran (<i>Phalacrocorax carbo</i>)	147
Hallhaigur (<i>Ardea cinerea</i>)	5
Külmnökk-luik (<i>Cygnus olor</i>)	198
Hallhani (<i>A. anser</i>)	37
Kanada lagle (<i>Branta canadensis</i>)	1
Valgepõsk-lagle (<i>B. leucopsis</i>)	1
Mustlagle (<i>B. bernicla</i>)	2
Ristpart (<i>Tadorna tadorna</i>)	34

Viupart (<i>Anas penelope</i>)	28
Rääkspart (<i>A. strepera</i>)	5
Piilpart (<i>A. crecca</i>)	128
Sinikael-part (<i>A. platyrhynchos</i>)	145
Luitsnökk-part (<i>A. clypeata</i>)	28
Tuttvart (<i>A. fuligula</i>)	45
Merivart (<i>A. marila</i>)	15
Hahk (<i>Somateria mollissima</i>)	42
Aul (<i>Clangula hyemalis</i>)	1588
Mustvaeras (<i>Melanitta nigra</i>)	300
Tõmmuvaeras (<i>M. fusca</i>)	3
Sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>)	1475
Rohukoskel (<i>M. serrator</i>)	339
Jääkoskel (<i>M. merganser</i>)	134
Merisk (<i>Haematopus ostralegus</i>)	5
Väiketüll (<i>Charadrius dubius</i>)	2
Liivatüll (<i>C. hiaticula</i>)	2
Kiivitaja (<i>Vanellus vanellus</i>)	16
Risla (<i>C. alpina</i>)	10
Suurkoovitaja (<i>N. arquata</i>)	17
Tumetilder (<i>T. erythropus</i>)	2
Punajalg-tilder (<i>T. totanus</i>)	2
Heletilder (<i>T. nebularia</i>)	28
Mudatilder (<i>T. glareola</i>)	5
Vihitaja (<i>Actitis hypoleucos</i>)	2
Naerukajakas (<i>L. ridibundus</i>)	365
Kalakajakas (<i>L. canus</i>)	147
Tutt-tiir (<i>S. sandvicensis</i>)	1
Jõgitiir (<i>S. hirundo</i>)	3
Randtiiir (<i>S. paradisaea</i>)	2
Sterna sp	25

Tabel 4. Küdema lahe linnualal peatuvate rändlindude maksimumid isendites 2019. aastal.

	Loendus
Liik	Max
Järvekaur (<i>G. arctica</i>)	3
Tuttpütt (<i>Podiceps cristatus</i>)	114
Hallpõsk-pütt (<i>P. grisegena</i>)	2
Kormoran (<i>Phalacrocorax carbo</i>)	51
Hõbehaigur (<i>Egretta alba</i>)	23
Hallhaigur (<i>Ardea cinerea</i>)	20
Kühmnökk-luik (<i>Cygnus olor</i>)	377

Väikeluik (C. columbianus)	72
Laululuik (C. cygnus)	120
Rabahani (<i>Anser fabalis</i>)	18
Suur-laukhani (<i>A. albifrons</i>)	74
Hallhani (<i>A. anser</i>)	18
Valgepõsk-lagle (B. leucopsis)	300
Mustlagle (<i>B. bernicla</i>)	4
Ristpart (<i>Tadorna tadorna</i>)	69
Viupart (<i>Anas penelope</i>)	378
Rääkspart (<i>A. strepera</i>)	70
Piilpart (<i>A. crecca</i>)	867
Sinikael-part (<i>A. platyrhynchos</i>)	503
Soopart (<i>A. acuta</i>)	113
Luitsnökk-part (<i>A. clypeata</i>)	77
Punapea-vart (<i>Aythya ferina</i>)	14
Tuttvart (<i>A. fuligula</i>)	986
Merivart (<i>A. marila</i>)	29
Hahk (<i>Somateria mollissima</i>)	84
Aul (<i>Clangula hyemalis</i>)	490
Mustvaeras (<i>Melanitta nigra</i>)	5
Tõmmuvaeras (<i>M. fusca</i>)	9
Sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>)	2857
Väikekoskel (Mergus albellus)	30
Rohukoskel (<i>M. serrator</i>)	95
Jääkoskel (<i>M. merganser</i>)	304
Merikotkas (Haliaeetus albicilla)	6
Merisk (<i>Haematopus ostralegus</i>)	11
Liivatüll (<i>C. hiaticula</i>)	22
Kiivitaja (<i>Vanellus vanellus</i>)	400
Tutkas (C. pugnax)	231
Suurkoovitaja (<i>N. arquata</i>)	58
Tumetilder (<i>T. erythropus</i>)	16
Punajalg-tilder (<i>T. totanus</i>)	19
Heletilder (<i>T. nebularia</i>)	82
Mudatilder (T. glareola)	18
Vihitaja (<i>Actitis hypoleucos</i>)	4
Naerukajakas (<i>L. ridibundus</i>)	956
Kalakajakas (<i>L. canus</i>)	114
Nõmmelõoke (<i>Lullula arborea</i>)	8
Anas sp	2350
Aythya sp	500
Larus sp	430
Sterna sp	300

Lisa 1. Tehniline kirjeldus

Osa 7. Koorunõmme (EE0040428) ja Küdema lahe (EE0040432) linnualade haudelinnustiku ja rändel peatuvate veelindude inventuur

Töö sisu:

1. Teostada Koorunõmme ja Küdema lahe linnualade standardiseeritud metoodika alusel rannikubiotoopide haudelinnustiku ja kevad- ning sügisrändel peatuvate veelindude inventuur. Inventuuri käigus tuleb kirja panna ka kõik teised kohatud kaitsekorralduslikult olulised linnuliigid.
2. Kanda kõikide kaitsekorralduslikult oluliste linnuliikide leiukohad vastava legendiga varustatult välitöökaardile ja sellelt GIS kihile (n MapInfo) ning EELIS-sse sisestamiseks sobivasse andmevormi.
3. Anda kõikide kaitsekorralduslikult oluliste linnuliikide arvukushinnangud Koorunõmme ja Küdema lahe linnualade. Lisaks punktis 1 nimetatud inventeeritavatele liikidele hinnata linnuala tundva eksperdina oma teadmiste baasil ka kõikide teiste kaitsekorralduslikult oluliste linnuliikide arvukust linnualal. Selleks kasutatakse varem alal tehtud inventuuride ja seirete tulemusi, mille loendusi käesoleval aastal ei teostatud (need annab EOÜ poolne tööde koordinaator).

Töö teostaja saab tellijalt:

- Metoodika
- Kaitsekorralduslikult oluliste linnuliikide nimekirja (kaardistatavad liigid)
- Välitööde tehniliste andmete kihid (loendusala ja transekti piirid, peibutuspunktid jne)
- Välitööde paberkaardid (vajadusel)
- Liikide arvukushinnangute andmetabeli
- Alal tehtud varasemate inventuuride ja seirete loendustulemused, juhul kui käesoleva töö raames osasid liigirühmasid ei loeta
- Andmevormid GIS kihina (KKOL asukohad, EELIS elupaigad, rähnid, kakud jne)
- Aruande näidise

Töö teostaja peab välitöödel kasutama oma vahendeid, k.a nõuetele vastav binokkel, GPS, linnuvaatlustoru jne.

Töö esitamine:

Töö esitamise tähtaeg: 31. mai 2020

Aruanne esitatakse elektrooniliselt. Aruanne peab sisaldama (1) välitööde lühikirjeldust ja tulemusi (vormistatud sarnaselt näidis-aruandele); ning lisadena (2) kaitsekorralduslikult oluliste linnuliikide arvukushinnanguid (tabelina), (3) kaitsekorralduslikult oluliste linnuliikide leiukohti EELISse andmevormis (GIS kihil leiukohad punktobjektidena ja kaitsealuste liikide piiritletud elupaigad pindobjektidena); (4) GIS kihte kasutatud loendusala, transektide ja peibutuspunktidega; (5) GIS kiht välitöödel läbitud GPS teekondadega (kui metoodikas on nõutud).

Koorunõmme ja Küdema lahe linnualade linnustiku inventuuri metoodika lühikirjeldus:

- **Rannikuelupaigad** – ühekordne hommikune loendus perioodil 25.05–15.06, loendus toimub kogu linnuala ranniku sobilikes biotoopides (sh sood ja järved).
- Rändel peatuvad ujupardid ja teised rannikult loetavad liigid – kevadel kolmekordne loendus perioodil 05.04.–5.05, sügisel viiekordne loendus perioodil 25.07.–31.10, loendus toimub kogu linnuala ranniku sobilikes biotoopides.